

Herdenking 2022

Welkomstwoord door Trix Gillissen-Heiting

Drama van Vledder en het noemen van de namen door Jan Booij

In de nacht van 7 op 8 september 1944, nu bijna 78 geleden, werd het kamp van De Nederlandse Arbeidsdienst in Vledder overvallen. Er ontsnapten 21 jonge mannen. De eerste 4 hielden zich schuil in Doldersum in een hol achter een boerderij. In een volgend hol verstopten zich 5 andere jongens. Weer een paar honderd meter verder ging Klaas van Daalen samen met 2 anderen een hol in. De overige 9 liepen nog een paar kilometer verder naar een groter hol. Naar deze plek.

De volgende dag, 8 september, vond de SD dit hol. De 9 jongens moesten eruit komen.

Twee van de 9 hadden het uniform nog aan en daarom zijn zij gespaard. De andere 7 zijn mishandeld en daarna neergeschoten. Roeland IJsselstein is de enige die deze moordpartij heeft overleefd. Na een moeilijk leven stierf hij in 1986 op zestigjarige leeftijd.

Zes jongens van 18 jaar werden hier het slachtoffer: Gerardus Marinus van Corstanje - Jan van Dijk - Pieter Groenhuis - Wilhelmus Kloonen - David Oomens - Christiaan van Tongeren

Een minuut stilte, gevolgd door het spelen van de Taptoe door trompettist Roel de Vries

Damesensemble Sarabande zingt het mooie en inmiddels vertrouwde "*Lascia ch'io Pianga*" van Händel.

Bloemlegging namens Klaas van Daalen door zijn zoon en kleindochter, namens het comité '40-'45 Vledder e.o. door de heer Roffelsen en mevrouw Boersma, en namens het college van B&W van Westerveld burgemeester Rikus Jager en gemeentesecretaris Debbie-Bruijn-van de Berg, en ten slotte door eenieder die dat wil.

Trix leest gedicht van Sanne Bruinsma. Zij was in 2001 een 16-jarige scholiere toen zij in het kader van het project 'Dichter bij 4 mei' van het Nationaal Comité 4 en 5 mei een gedicht schreef, getiteld 'Geen idee' waarmee zij één van de prijswinnaars werd. Zij mocht dat jaar haar gedicht zelf voordragen tijdens de herdenking in kamp Westerbork.

Geen Idee

*Vertel mij hoe het was want ík was er niet bij.
Niet dat ik erbij wilde zijn
maar vertel mij toch hoe het was.
Vertel mij hoe het voelde want ík heb het niet gevoeld.
Niet dat ik het wil voelen
maar vertel het mij toch maar.
Vertel mij, was je bang?
Of was je niet bang?
Ja natuurlijk was je bang,
..... of niet?
Vertel het mij ... of wil je dat niet?
Maar vertel mij, hoe was dat gevoel?
Het hoeft niet, maar het mag.
Ik kan wel wat verzinnen maar dat is niet echt!
Want ik, ... ik kan het niet weten.*

Of wel?

Nee toch? Ik kan dat niet

Ik was er niet bij om te voelen wat jij voelde.

Ik heb geen idee!

Het damesensemble zingt van Händel het lied dat dezelfde naam draagt als het koor: "Sarabande".

Het gaat over de schoonheid van de aarde die wordt overschaduwd door wrede oorlogen. Maar wie wil leven voor de dans en de liefde, zal altijd blijven vechten voor tederheid.

Toespraak Trix

Sinds mei 1945 zijn er 77 jaar voorbijgegaan, 77 jaren zonder oorlog waarin we steeds meer zijn gaan beseffen dat we met alles wat we in ons hebben moeten zien te voorkomen dat het nog een keer gebeurt. De vraag hoe je dat doet is een hele grote en vooral een hele moeilijke; die valt niet simpel te beantwoorden. Voor een deel ligt dat ook niet onze handen maar wordt dat bepaald door de nationale en internationale politiek. Wat wij als individuen kunnen doen, is ervoor zorgen dat de herinneringen aan de laatste oorlog levend worden gehouden door ze dóór te geven, ook als de laatste persoon die het meemaakte er niet meer is.

Het doorgeven doen we onder andere door te herdenken. Naast de nationale herdenking op de Dam in Amsterdam worden er inmiddels in heel Nederland talloze herdenkingen gehouden, soms op 4 mei, maar ook op vele andere momenten.

Zo heb ik vorig jaar op 19 september 2021 via de televisie meegekeken hoe het Nationale Holocaust-

namenmonument in Amsterdam werd onthuld ter nagedachtenis van de ruim 102.000 slachtoffers alleen al uit Nederland.

Een dag eerder deed ik mee aan een groepswandeling door de Betuwe, en hoewel het in principe een natuurwandeling was, liepen we door het gebied waar in 1940 de Duitsers door de linies braken, en waar ruim 400 Nederlandse soldaten het leven lieten. Zij werden begraven op het Ereveld van de Grebbeberg.

En nog eens 10 dagen eerder, op 8 september om precies te zijn, kwam groep 7 en 8 van basisschool De Hoekstee uit Vledder op de fiets hiernaartoe. Zij komen ieder jaar naar het monument om samen met het bestuur van de stichting stil te staan bij de moord op 6 onschuldige jongens op 8 september 1944, hier op deze plek.

Ik som deze persoonlijke belevissen op met alle aantallen slachtoffers, omdat het niet uitmaakt of het om 6 jonge jongens gaat, of om 400 soldaten, of om 102.000 Joodse burgers, Sinti en Roma. Het waren allemaal mensen die het geen van allen verdienen om te sterven in een oorlog, maar die het wel stuk voor stuk verdienen dat hun namen érgens worden genoemd en dat hun levens worden herdacht.

In die maand september dook de oorlog tot 3 keer toe even op in mijn leven. En dat is goed. De herinneringen, of het nu verhalen zijn of tastbare bewijzen, ze moeten ons blijvend tot schrikbeeld dienen.

Ik ga nu even terug naar 4 mei 2019, de dag van onze vorige herdenking. Eerlijk gezegd ging ik er toen vanuit dat we in mei 2020 konden zeggen dat we 75 jaar in

vrijheid leefden en dat we dat groots zouden vieren! Maar toen het bijna zover was gooide een venijnig virus roet in het eten. Het was weliswaar geen oorlog, maar het was best eng én ongewis, en die vrijheid die wij hier kennen en waar wij zo trots op zijn, werd behoorlijk ingeperkt: de scholen gingen dicht, winkels en theaters, men was verplicht thuis te werken en we kregen zelfs te maken met een avondklok. Het duurde bovendien behoorlijk lang en bracht veel verdeeldheid in de samenleving. We werden met zijn allen aardig op de proef gesteld, maar als je niet ziek werd of geliefden verloor, was het te doen. Helaas kon onze herdenking in 2021 ook niet doorgaan.

En net toen het virus ons weer een wat normaler bestaan toestond en we gingen geloven in een voortzetting van het oude leven, bleek er toch weer een dictator te zijn opgestaan die niets van het leven heeft begrepen. Oekraïne werd van de ene op de andere dag overvallen en de bevolking lijdt nu al sinds 24 februari onder de zware aanvallen van Rusland. Het kwam onverwacht en het is heel dichtbij. Hoe dit uit gaat pakken weten we niet. Laten we maar heel hard hopen dat dit niet de start is van een volgende wereldoorlog.

Intussen herdenken wij vandaag als altijd de 6 onschuldige jongens die hier van het leven zijn beroofd. En we gaan door met het vertellen van de verhalen uit de laatste wereldoorlog: om de slachtoffers te herdenken en ons bewust te zijn dat oorlog gewoon nóóit een optie mag zijn.

Als we volgend jaar hier weer bij elkaar zijn en kunnen vaststellen dat we nog steeds in vrede leven, dan zijn de beelden van de nachtmerrie die zich nu in Oekraïne afspeelt nog lang niet van ons netvlies verdwenen.

Misschien dat die beelden ons extra kunnen motiveren om aan de vrede te blijven werken.

Op school heb ik vroeger geleerd dat in de Russische taal 'mir' het woord is voor vrede, maar dan in de betekenis van 'geen oorlog'.

Hier in het westen verstaan wij onder vrede veel meer, namelijk rust, veiligheid, harmonie en vrijheid, en wel voor iedereen, niemand uitgezonderd.

Voordat we echt van vrede kunnen spreken is er nog een hoop werk aan de winkel.

Trompettist Roel de Vries speelt 2 coupletten van de psalm '*Blijf bij mij Heer*'.

Slotwoord door Trix